

Suat Ungan

Çapraz Bakış

Prof. Dr. Suat UNGAN

ÇAPRAZ BAKIŞ

ISBN 978-625-7740-29-6

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarına aittir.

© 2023, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayinevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayinevidir**. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır; indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

I. Baskı: Kasım 2023, Ankara

Yayın-Proje: Şehriban Türüldür
Dizgi-Grafik Tasarım: Tuğba Kaplan
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler/Ankara
Tel: (0312) 341 36 67

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 47865

İletişim

Macun Mah. 204. Cad. No: 141/A-33 Yenimahalle/ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

*Bu kitabı, çocukluk ve gençlik çağlarımda
"Bu Suat her şeyin tersini (çaprazını) söylüyor,
her şeyi tersinden değerlendiriyor"
diye bana sitem eden rahmetli babam Nihat Ungan'a
hediye ediyorum.*

Prof. Dr. Suat UNGAN

1969 yılında Erzurum'da doğan UNGAN, ilk ve ortaöğretim Erzurum'da tamamladı. 1990 yılında girdiği Atatürk Üniversitesi Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Bölümünden 1994 yılında mezun oldu. 1994-2002 yılları arasında aynı bölümde asistan olarak görev yaptı. 2002 yılında Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Fakültesinde Türkçe Eğitimi Bölümünde Yrd. Doç. Dr. olarak göreve başladı.

2010 yılında Türkçe Eğitimi alanında doçent, 2015 yılında Profesör oldu. 2011 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Anabilim Dalında görev yapmaya başlayan Ugan'ın Türkçe Eğitimi üzerine birçok makalesi, kitap bölümü bulunmaktadır. Ugan'ın İşlevsel Yönleriyle Ninniler, Türkçenin Türklerden Çektikleri (10. Baskı), On Dokuzuncu Yüzyıl Divan ve Halk Şiirinin Ortak Noktaları, Kültür Penceresinden, Kültürün İzinde (7. Baskı), Prof. Dr. Ali Fuat Arıcı ile birlikte yazmış oldukları Yazılı Anlatım El Kitabı, Çocuk Edebiyatında Türler adlı eserleri bulunmaktadır.

Ugan hâlen Trabzon Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Anabilim Dalında öğretim üyesi olarak görevine devam etmektedir.

ORCID No: 0000-0003-4020-6655

ÖN SÖZ

İlk gençlik yıllarımda gazete okumak benim için günlük ihtiyaçlar listesinde birinci sırada gibiydi. Sabah uyandığında sigara tiryakilerinin aklına sigara gelmesi gibi benim aklıma da gazete gelir, gazete bayisi ile evimiz arasındaki mesafe iki kilometre kadar olmasına rağmen, İlk iş olarak hızlı adımlarla yürür, gazeteyi alır, göz ata ata eve dönerdim.

Abone olduktan sonra dağıtıcı genç, caminin altında bulunan küçük marketimize gazeteyi getirmeye başladı. Tatil zamanları sabah erkeden açtığım markette kitap okuyor, müşterilerle ilgileniyor, ama ön önemlisi sevgiliyi bekleyen âşık gibi gazete dağıtıcısının yollarını gözlüyordum. Gazeteme kavuşup onu okuduğum zaman kendimi iyi hissetmeye, günün kalan kısmındaki işlerime daha iyi yoğunlaşmaya başlıyordum.

Üniversite okurken, akademik hayata atılırken de gazete ile olan bağlantım kesilmedi. Yüksek lisans, doktora tezlerimi, hatta akademik makalelerimi yazarken gönlümün bir köşesinde gazetede yazma arzusu depreşip duruyordu.

Yrd. Doç. Dr. olarak atandıktan sonra kendimi daha rahat hissetmeye başladım. İçimden gelen gazetede yazma arzusuna daha fazla engel olamayacağımı anlayınca akademik çalışmalarımı sekteye uğratmayacak şekilde haftada bir kez Kütahya Ekspres Gazetesi'nde eğitim, kültür, sanat, edebiyat konularında köşe yazısı yazmaya başladım.

Daha sonra Karadeniz Teknik Üniversitesine geçince Trabzon'da Taka ve daha sonrasında Erzurum'da da Pusula Gazetesi'nde aynı anda yazmaya devam ettim.

Bir zaman sonra Türkiye Gazetesi Geniş Açık Fikir ve Tartışma köşesinde yazmaya başladım. Buradaki yazılar, gazetenin tam bir sayfasını dolduran, akademik bir dille en az bir üç yüz, bin dört kelimedenden oluşan makaleler olmaktadır.

Bu kitap, çoğu Türkiye Gazetesi'nin Geniş Açı ve Tartışma bölümünde ve Türkiye'nin en köklü dergilerinden olan Türk Yurdu Dergisi'nde çıkmış seçme makalelerden oluşmaktadır. Özellikle gazete yazılarında atıfta bulunduğum kitapların ismini makalenin içinde zikrettiğim için onları kaynakça kısmına almadım.

Gazetelerde yazmanın dezavantajlarından birisi yazarı farklı konularda yazmaya mecbur etmesidir. Buna bir de fakülte'deki derslerin yoğunluğu eklenince tematik konusu olan bir kitabın meydana çıkması zor olmaktadır. İnşallah bundan sonra tematik konuları olan kitaplara ağırlık verilecektir.

Kitapta birçok konuyu içeren yazıların bulunması kitaba isim bulmamı zorlaştırdı. Makalelerden birisinin başlığını kitaba isim olarak koyduğumuzda bu ad, kitabı almak isteyenleri aldatabilirdi. Çünkü kitabın ismi kitapta sadece küçük bir bölümü oluşturacaktı.

Kitabın ismini Çapraz Bakış koymayı uygun gördüm. Sol, ters, aykırı anlamlarına gelen Farsça çapraz kelimesi günlük dilde sıklıkla kullanılmaktadır. Fakülte'de Eleştirel ve Analitik Düşünme derslerine severek girdiğim, öğrencilere de olaylara birçok açıdan bakmalarını, hatta çaprazdan değerlendirmelerini tavsiye ettiğim için bu isim bana uygun geldi.

Kitapların ön sözü okuyucular için konudur. Okuyucu için ön söz olan kısım, yazar için son sözdür. Bundan sonra söz hakkı okuyucuya geçmektedir.

Ne kadar dikkat etmeye çalışsak da yazılarda manaya ağırlık verilince yazım hatalarının olması bazen kaçınılmaz oluyor. Kitapta olacak ufak tefek imla veya diğer hatalar için okuyucuların affına sığınıyorum.

Kitabın basımında emeği geçen Pegem Yayınevine Teşekkürlerimi borç bilirim.

Suat UNGAN
Ekim 2023

İÇİNDEKİLER

Ön Söz.....	v
Türkler ve Temizlik.....	1
Şeker Serüvenimiz.....	11
İnsanın Koku ile İmtihanı.....	19
Cimrilik.....	26
21. Yüzyılımızın Sorunu: Beyaz Yakalı Sendromu.....	31
Sinsi Bir Tehlike: Akran Zorbalığı.....	39
Anne Bebek Birlikteliğinin Önemi.....	45
Aydın, Entelektüel, Akademisyen Üçgeni.....	51
Bahtsız Yunus Emre.....	58
Dayılık Yapmak Nereden Geliyor?.....	68
Sarı Çizmeli Mehmet Ağalar Artıyor.....	73
Fakir Çocuğunun Kitapla İmtihanı.....	76
Milletlerin İstanbul Hayali.....	81

Kenârın Dilberi Nâzenîn Olmaz / Kültür Süreklilik İster	91
Kültür Fizik Hareketlerindeki Kültür	97
Türklerin Maruz Kaldığı Propagandalar	101
Taklit Belası	107
Türkiyeli Edebiyatıymış	113
İki Şair Bir Vefa (Akif ve Hamit)	119
Mevlit'ten Millî Mücadele Çıkarmak	125
İki Cevizle Değerler Eğitimi	131
Acem Palavrası	137
Kaynakça	145